

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування «Державні та
муніципальні фінанси»
на тему: «Державний зовнішній борг України: оптимізація формування та
управління»

Виконавець:

Студент Хозяїнова В.В.
Факультет ЦЗФН

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Шикіна Наталія Анатоліївна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Дослідження проблем формування зовнішньої заборгованості в контексті укріплення фінансової безпеки держави в період спалаху економічної кризи, яка спостерігається останнім часом в Україні.

Мета дослідження Поглиблення теоретичних засад формування зовнішньої державної заборгованості та визначення шляхів укріплення фінансової безпеки держави в контексті зниження зовнішньої заборгованості.

Завдання дослідження:

- описати сутність терміну «зовнішня заборгованість» та розглянути її класифікацію;
- дослідити роль боргової політики в укріпленні фінансової безпеки держави;
- проаналізувати поняття «боргова безпека» та визначити фактори, які на неї впливають;
- охарактеризувати етапи становлення та розвитку боргової політики в Україні;
- запропонувати методичні рекомендації щодо оцінювання фінансової безпеки держави;
- обґрунтувати основні напрями підвищення ефективності управління державним зовнішнім боргом.

Об'єкт дослідження Процес формування зовнішньої заборгованості держави.

Предмет дослідження Економічні відносини з приводу формування державної зовнішньої заборгованості.

Методи дослідження Метод логічного узагальнення – для розкриття сутності поняття «зовнішня заборгованість» та змісту процесу управління зовнішнім боргом; графоаналітичний метод – для аналізу статистичних даних щодо зовнішньої заборгованості країни; методи статистичного аналізу – для узагальнення чинників впливу на зовнішню заборгованість країни; економіко-математичні методи для розробки прогнозу та оцінювання факторів впливу на формування зовнішньої державної заборгованості.

Інформаційна база дослідження Законодавчі та нормативно-правові документи з питань державного боргу та зовнішньої заборгованості, дані Держкомстату України, статистичні та аналітичні звіти Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України. Теоретичною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та закордонних вчених із питань управління, аналізу, процесів формування та нагромадження зовнішньої заборгованості.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (118 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 132 сторінки. Основний зміст викладено на 96 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 25 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади формування зовнішньої заборгованості держави»* розглянуто сутність зовнішньої заборгованості, її класифікація, роль боргової політики в укріпленні фінансової безпеки держави, роль боргової безпеки, її вплив на фінансовий стан системи.

У другому розділі *«Оцінювання управління зовнішнього боргу країни»* проаналізовано етапи становлення та розвитку боргової політики в Україні, державні зовнішні запозичення та вплив боргової політики на фінансову безпеку держави.

У третьому розділі *«Шляхи укріплення фінансової безпеки держави в контексті зниження зовнішньої заборгованості»* запропоновано методичні рекомендації щодо оцінювання фінансової безпеки держави та основні напрями підвищення ефективності управління державним зовнішнім боргом.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. При оцінюванні ефективності управління державним боргом виявлено, що одним із найбільш важливих індикаторів, які визначають рівень ефективності управління державним боргом є співвідношення сумарних виплат з обслуговування й погашення державного боргу до ВВП та рівень боргової безпеки. У ході оціночного аналізу доведено, що визначений законодавчо граничний обсяг державного боргу до ВВП має бути зниженим, враховуючи боргову стійкість держави.
2. Розглянуто різні методичні підходи до оцінки боргової безпеки на державному рівні. Аналіз різних точок зору щодо оцінки боргової безпеки держави дозволив виділити та розрахувати основні індикатори та їх граничні значення для дослідження сучасного стану боргової безпеки України. На основі проведених підрахунків можна дійти висновку, що майже всі індикатори стану боргової безпеки не перевищують граничних значень, окрім декількох показників таких як: «рівень зовнішньої заборгованості на одну особу» та «відношення валового зовнішнього боргу до експорту товарів і послуг». Однак, не дивлячись на нібито непоганий стан боргової безпеки, ситуація щодо зовнішньої заборгованості достатньо неоднозначна та складна. Так, за стандартами міжнародних організацій борговий тягар є незагрозливим для фінансової безпеки держави, так як майже усі індикатори протягом аналізованого періоду знаходяться у межах норми. Але, зовнішня заборгованість з кожним зростає та посилюється тиск на економіку держави. Отже, обрані індикатори не віддзеркалюють реального становища боргової безпеки.

АНОТАЦІЯ

Хозяїнова В.В.,

«Державний зовнішній борг України: оптимізація формування та управління», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси і кредит» за магістерською програмою «Державні та муніципальні фінанси»,

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження - процес формування зовнішньої заборгованості держави.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти: сутність зовнішньої заборгованості та її класифікація, управління зовнішнім боргом України, фінансова безпека держави.

Проаналізовано: сутність терміну «зовнішня заборгованість» та її класифікація; роль боргової політики в укріпленні фінансової безпеки держави; поняття «боргова безпека» та фактори, які на неї впливають; етапи становлення та розвитку боргової політики в Україні; моніторинг державних зовнішніх запозичень; вплив боргової політики на фінансову безпеку держави; зарубіжний досвід управління державним зовнішнім боргом; методичні рекомендації щодо оцінювання фінансової безпеки держави; основні напрями підвищення ефективності управління державним зовнішнім боргом.

Запропоновано: прийняти низку нормативно-правових актів; розробити та впровадити середньострокову програму управління державним боргом; зменшити обсяг позик гарантованих урядом; розробити стратегію переорієнтації на внутрішні джерела запозичень на період нестабільності національної валюти; переглянути граничний рівень відношення державного боргу до ВВП; підвищити контроль за цільовим використанням державних зовнішніх запозичень; покращити структуру зовнішньої заборгованості шляхом переведення її на більш довгострокове обслуговування; оптимізувати платежі за зовнішніми запозиченнями таким чином, щоб зменшити навантаження на бюджет у «пікові» періоди сплати.

Ключові слова:

зовнішня заборгованість, боргова політика, фінансова безпека, державні зовнішні запозичення, управління державним боргом.

ANNOTATION

V. Khoziainova

«State external debt of Ukraine: optimization of formation and management»,

thesis for Master degree in specialty 072 «Finance, banking and insurance» under the program

«State and municipal finances»,

Odessa National Economic University

Odessa, 2017

This thesis consists of three chapters. Object of study - the process of formation of external debt of the state.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of: the nature of external debt and its classification, the management of external debt of Ukraine, financial security of the state.

Analyzed: essence of the term "external debt" and its classification; the role of debt policy in strengthening the financial security of the state; the notion of "debt security" and the factors affecting it; stages of formation and development of debt policy in Ukraine; monitoring of state external borrowings; influence of debt policy on financial security of the state; Foreign experience in the management of public external debt; methodical recommendations for assessing financial security of the state; the main directions of improving the efficiency of public external debt management.

Proposed: adopt a number of legal acts; to develop and implement a medium-term public debt management program; reduce the amount of loans guaranteed by the government; to develop a strategy of reorientation to domestic sources of borrowing for the period of instability of the national currency; to review the limit of the ratio of public debt to GDP; to increase control over the purposeful use of state external borrowings; improve the structure of external debt by transferring it to longer-term care; optimize payments for external borrowings in such a way as to reduce the burden on the budget in the "peak" periods of payment.

Keywords:

foreign debt, debt policy, financial security, government external borrowing, public debt management.